

Издавањем Недјељом.

Цијена: За ПРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића. За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ на годину 20 франка, на по годину 10 франка, на четврт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата плаћа се у складу са ценима, изданим у Цетињу, а може се и исплатити поштом у Београд, или у другом месту у којем се налази поштоматски одбор.

За отплату плаћа се по редовној цени. За отплату поштом се плаћају поштоматски трошкови.

ЦЕТИЊЕ, 2. Фебруара.

Махдија је освојио Картум!

Те четир ријечи, долетевши жипом, потресосе Јевропу.

У Лондону, кад стиже та вијест, јавни послови засталоше за неколико сати. Лорд Гренвил, кога је та вијест затекла у Велмер-Кестин, хитно се врати у престолницу. Министарски сајет одмах се састао, и, с малим прекидом, вијећао је два дана. Гомиле свјетлине ставише се пред уредништва развијех листова, шпугуи прелише кобне денеше. Лондонски дописник од те бечке „Пресе“ вели, да није могуће описати какву је узбујаност пронизала та вијест. Да су — вели — динамитарци лагумали парламенат и све посланике у њему, не би ни то нашу сензацију проузроковало!

Таки је био први утисак Махдине побједе.

Данас још одјекује тај догађај кроз јавну штампу. Сви јевропски листови, на првом мјесту, баве се падом Картума. Тај догађај, замашне важности, и ако се није свакога једнако дојмио, свакога је једнако зачудио, јер се очекивало сасвим противно. Очекивало се да ће генерал Велсли ујести у Картум, пошто му се већ примало био и успоставио везу са Гордоном који је у томе граду затворен био. Освојењем Картума, за које се сигурно држало, био би крунисан успјех инглеске војске у Судану. Кад се томе свак падао, онда, „као из ведра неба гром“, пуче глас, да је Велсли потучен, да је Махдија отео Картум и заробио Гордона.

Потањих извјештаја о паду Картума још нема. Инглеска денешна јавља, да је некакав паша у Гордоновој служби, издао град и генерала. То је све нејасно, и, готово, загонетно. Картум је пао у часу кад је Гордон из њега изаслао низ ријеку Нил своје парне лађе, да ступи у везу са својим ослободитељима. Те су лађе — вели се у депеша — насјеле и поломиле се. Војска с њих спаса се на неки острв. Махдине чете опколише и те утошљенике, те се не зна ни за њихову судбу. — Опет кажемо то је све загонетно.

Има разних претпоставака о томе догађају. Није немогуће ни то да је Махдија узео Картум, много првије, него што се официјозно потврдило, пак да је мети Махдија шпљао депеше инглеској влади у име Гордоново. Та сумња превлађује у повипарству.

О судбини генерала Гордона такођер разилазе се мишља. „Daily News“ тврди да се генерал, са војском која му остаде вјерна, повукао у тврђавицу Картума; да је тврђава добро снабђена и да се може бранити неко вријеме. — То мишљење, уваженог листа, побивају друге новине, наводећи како у Картуму нема никакве тврђаве, по да је некад била гувернерова кула, која би могла за неколико подржати опсаду, али да је та кула одавно порушена.

Други пак мињу да је генерал могао измаћи плавњем Нилом, пут Сенара. Од те стране добивао је он два пута тајина, кога му је шпљао Галабатски Шенх. Тај Шенх, по имену Салек — кажу инглеске новине — велики је непријатељ Махдијев. Он је то доказао у више прилика, а особито једном, кад је мисреку посаду у Сепару спасао од Махдијевих чета. Краљ Јован Абисински у добром је

одношају с тијем Шенхом, те Инглеси да могу много очекивати од те двојице.

Све су то голе претпоставке и од мале вриједности. Генерал и ако је жив, не може ништа учинити пошто му је Махдија војску растројио, и што је грђе, пошто му је узео Картум тај клуч горњег Судана.

Настаје питање, што ће сад Инглеска чинити, пошто је не само атакована њезина војничка част, него и њезина велики интереси?

Кад се до тога дође, Инглеси су увјек сложни били, на ма како се иначе дијелили на политичне странке. Тако је и овог пута. Либерали и конзервативци, сложено желе и покушују да влада све учини што ниште војничка част и интерес Инглеске. Разилазе се само у средствима, којима ће се сврха постићи. Као што већ напоменусмо, два дана министри су се окупили да вијећају око тога. Највише се пресуо био глас да ће влада дати неограничену власт генералу Велслију. Јавном мишљењу није угодна била та вијест. Генералов корпус подијељен је на три дијела, а сваки одјел оперира самостално. На Картум се нападаћа не може само с једне стране, јер је град добро утврђен, а зна се како ће се бранити. Шта би, дакле, Велсли могао учинити у таквијем приликама и с тако ограниченом снагом?

Послије се доцало да је влада много опсежније мјере предузела, да је наредила нек се у Португету приуговине лађе за превоз војске и муниције. Двије хиљаде људи да ће кренути из Инглеске, друге двије хиљаде да ће се прихватити с Малте и Ципра, а три хиљаде да ће из Индије стићи. Цело, прије по што та експедиција стигне у црвено море, прије него се искрца и примакне Картуму, проћиће више од мјесец дана. До мјесец дана почеће велико врућине, нит ће војска моћи да пређе цетињу, због оскудице воде. У таквијем негодима од велике би потребе била скора помоћ Италије, на коју — кажу — Гедестон је и до сад рачунао, предвиђајући све, као што је изазвао.

И збоља талијански листови, готово сви, одазиву се у томе смислу.

Нема сумње, — пише „Il Popolo Romano“ — да ће Махдијина побједа поколотити и остала племена, те ће се пожар распростријети на далеко и обузети шире, много шире границе од садашњег бојишта. Назимо, да то не буде на штету и нашим престојећим подухвима. Дог смо на вријеме, прегрмно дружено!

„Il Diritto“, од 9. Фебруара, — орган талијанске демократије, — доноси уводни чланак под насловом: „Avanti“ (напријед). У томе чланку „Diritto“ ватренијем ријечима позива владу и народ, да не оставе Инглеску у оввијем неприликама, доказујући, у пето вријеме, да то и сама корист и понос младе краљевине, изискују и да је њена политична дужност придружити се Инглеској. „Противно је, — вели, — здравоме разуму претпостављати, да би од нашег савеза сама Инглеска корист побрала. Обје државе не могу по користовати се узајамно, пак све кад би дружице и мислиле.“ Завршујући, каже: „Позив је нашег листа да буде тумач јавног мишљења у Италији. Јавно мишљење нашег народа хоће да Италија дјелује и да напријед иде, да се сад уставимо, свак види колко би то штете нанјело а земљи и нашој поли-

тици. — Ми ћемо, дакле изслекати рукама (batteremo le mani) нашој влади, збо, као што се падамо, а, такочки етане уз Инглеску. А јамство нам је зато, ум часн. Манчини-а, и војничке врлине часн. Рикоти-а.“

Објавља и оверна „Opinione“, више о теј ствари, од ријечи до ријечи ово:

„Сваки талијанац осјећа да је настао свечан тренутак, у коме може дозрети један велики народни догађај. — догађај толико нашег значаја, колко је: наша цијел узвишенија с некористољубивија. Не знамо да ли Инглеска баш жели наше судјеловање, јер је Инглеска могућа и способна да се повуке и сама из много више неприлике; али кад би Инглеска то желела, наша влада боље по ико познавајућ ситуацију, морала би на то пристаћ, руковођена онвијем истим узроцима који руковођише Кавура у Кримској експедицији. Кавур није онда тражио позитивне пакнаде, али је пакнађено било, јер је млада Италија дозријевала у онвијем догађајима.“

„Завста ко тражи да дозна мишљење нашег народа, дознаће лако да је колонијална експедиција примљена у народу са највећом симпатијом; нико пак није се објављивао, да те експедиције неће моћи донајети обилнијих плодјина. Народни понос, и ако се у овој прилици подигао није до херојачног делријама, — то се храни за узвишенија предузећа, — ипак се потресао. Мало нас је, који не разумијемо, да ако хоћемо да се бројимо нешто на Средземном мору, треба и да дијелимо опасности ратовања, коме је цијел равнотежије у средземном. Добро је одговорно ратни министар часноме Варези-у, како неки гривасти противници Италије, сматрају њу као лукава трговца који узлаже на сигурно и избјегава опасности; други славно војују и отварају путове цивилизацији; Италија, рахатно и без икакве опасности да се користи туђијем трудом... Сад, ако се, прилика да, да се умукнути могу ти злоковарни, — без луке смјелости, — то би било угодно народном поносу, јер, право да речемо, и ми смо страховали да је, због економичких негодина, што народ даде, да је тај осјећај народног поноса задријемао био...“

У животу народа — завршује „Opinione“ — има часака, у којима прорачувата смјелост бива дјело мудрости и обозривости. У таквијем часовима, од двога, једно: или се хотимично уздржати, као што чине Швајцари, прибрати се и живјети без чаетољубља и славољубља; или учествовати, са осјећајем славе и величине свјетским догађајима који нас се тичу. Чезнути за слагом а избјежавати опасности; хтјети имати утицаја а пропуштати прилике!... Ох, посад неће бити свијету примјер тога: она ће бити или велика Швајцарија, или велика држава, која учествује свјетском напретку, славама и опасностима што учествовање прате!...“

Из свега тога закључити се може, да је сва прилика с, ће талијанско-инглеска заједничка акција опсежнијег престога захватити на највишем истоку. А хоће ли тај, предстојећи савез, дошјети повијих, нама Славенима, повољнијех комбинација у Јевропи, — то ће спорје будућност одговорити.

Масауа.

То се мјесто сад често помиње у политичким дисковима, а сва је прилика да ће та до мало Италија заузети, с тста заслужује да што ошарније о њему кажемо.

Абисинија, та с्रोострана и сродна земља, у којој су три краљевине, (Тигре, Амхара и Шоа), пледна је талокер и пародом. Народ те земље, у опште, добро је развијен и ратоборни. Из историје знамо да се тај народ вијековима борио против Турака и Арапа, и да је, успркос великијем напалама својих противника, сачувао своју аутономију и своји пјеру. Природни је здушак те земље на море, нареш Масауа.

У доба Мехмет-Алије, Мисирци заузеше варош Масауа и направисше карауле и шаринарске станице иза вароши, међу њом и Абисинијом. Тијем Мисирци нанвијеше велику штету цијелој Абисинији. Абисинци, оружаном руком, више пута покушаше да осврају те неправе госте, али узалуд.

Још од године 1558. кад Турци под Султаноу Селимом изагнаше Португалце с обала Црвеног мора, висока порта присвајала је право над том вароши и њеном околонијом. Али у стварно, Турци су посједовали само острва Масау-е и Суакима и њеполно тоњола дуж обале.

Тег у новије доба, Масауа је била под влашћу Гедеског паше, коме је сједиште напрам Масау-е, из арапској обали. Тада Најиб (урођени владодни) повукоше се даље сд мора, у Арпико. Намеђу њих и Туреке би учтљен уговор, на основу кога, пушташе овој потоњој острво Масауа, као и шаринарска права за абисинске карауле. Турека од своје стране обезбавила се давати Најибима по 12.000 талијера годишње од прихода Гедеског пашалука.

Године 1848. Мисирски гувернер Исмајил Хаке, освоји у изгору Арпико, изагнавши Најиб. Него, позито тај исти паша ише у немашност и буде свргнут. Масауа потпаде ипново под власт Гедеског паше. Тада ише Тигре, араати с Турцима, али узалуд. Од тада више пута ратоваше урођенаци с Турцима од г. 1853. до 1856.

Године 1862. инглески консул о ка Масауа, јавља је свој влади како Турека покуша: распростријети своју власт над Десер, Адулис, и Ед. Краљ Гедор абисински, протестирао је против тога покушаја. — Наконек г. 1866. султан пададе немач, по коме Масауаска кајмаканат придружује се гоначно мисрекој области.

Масауа има изврну луку, у коју могу лако пристијати и велики бродови. Становништво те вароши износи неколико хиљада дуна, међу којима има добар број Талијана, Грца и Инглеца, што се трговалима баве. Са цијело сјевног краја Абисиније и од стране Богоса, долазе караване у Масауа. На 360 километара од ње лежи важна варош Касала, у горљем Судану. Пред њом је, природом позгљано, мноштво острва, која штитећ луку од навале таласа, чине да је уста, у свако доба приступална.

Даво, крену на те вароши пут Абисиније, инглески амбасар Херет, да с краљом Јоханом учини уговор. На основу тог уговора, Масауа поста слободна варош, отварава у Абисинској трговини, под надзором Инглеске. Она испрца нешто војске, која уз велико мисирских чета, цивилизавно

војену посаду, настањену у доста забавној тврђавици.

Близу Масуе, мало к југу, налази се Адулиски залијев, око кога је сеосе од самјих колиба, познато Зула. Француска присваја нешто право на то сеосе, под изговором да ће ископати неку древну порушену грчку варош, а, у ствари — како талијани јој приговарају — да ту оснује трговачку скезу, сусјарницу Масуе, како би направила Абисинску трговину. На тој истој обали искрцао се год. 1869. Сир Роберт Палје, са својом индуско-индијском војском, која потуче краља Годора у Магдани.

Масауа је удаљена 250 миља, сјеверно, од Асаба. Ограђена је на острву, козометар дугу и по километра широку. Пре а уласку у луку имају два здања те затварају са три стране велику пијану. У здању на десно стањује гувернер; ту је и поштарски уред. У оном другом намјештен је царинарски уред. Од луке до тијех здања, непрестано пролазе абисински и арапски амбаси, посебно еспаи на бродове и обратно.

Куће су, већином, камене, маврске архитектуре. Међу дрвешницама има много Арапа и Банјанаца. Оно је потоња племе доселило из Индије, из околине Бомбајске и Мадраске. Банјанима су боје маслинасте, носе у ушима велике брашнице, а особито негују косу. Не једу ни месо, ни јаја, нити икаквог животиноског производа, јер су брахманске вјере.

Арапи кунују разне тканице криста и едладе и памук, — које ствара замјенују са кафом, воском, слономовом кошћу и кожом.

Грци, њих је у већем броју, тргују са свачим, особито с јевропским производима.

Трговачки рад, прије рата, био је замашан. Сви производи Абисиније долазили су на ту скезу: памук, лук, харч, варено масло, слонова кост, — све те ствари доносила многобројне караване.

Год. 1879. извешело је из саме вароши еспаи у вриједности од 3 милиона франака, а уништено у вриједности од 1 милион фр.

Климат је веома врућ и слаб Јевропејца.

Као тврђава, Масауа нема никакве вриједности, него ради тонографског положаја важна је веома, јер се дуго може бранити од напада са копна.

Политички преглед.

Беошкој „Новој Преси“ бројавалају из Александрије (7. Ф. в. р.) да је по наредби Келове, инспектор гарнизона у Бајдулу опирала се искрцавању Талијана; али, упркос опирању да су Талијанци заузели мјесто и разоружали мизирање.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Фијакер бр. 13.

Први дио.

АВЕЉ И БЕРТА.

IV.

— Павле Леорајд био је прав? — пришта екс-погар.

— Правији од дјетета које се још није родило, — одговори Жан-Жеди.

— Баш си увјерен о томе?

— Којешта! Јесам ли увјерен — а то је била моја работа, за коју Павле ни због није и ако га осудите....

— Ти си то.... самотрећи.... човјек један и једна жена немогаху ти у послу... је ли тако, Бога ти?

— Јест, ваљда. Жена ме напојила да се, тобож, окуражим, а у пиће ми је ставила отров, отровница. Напојила ме, разумите ли ме, кад ми је таснула нож у шаке....

— Каква бијаше на поглед та жена?

— Лијена као вода, — средњег става, приомласта, брње косе и умилата погледа. Него за све те, на лицу си јој могао читати злобу.

— Коса, велики, бјеше јој прва? Не је бити, него јој се пречлапа на главо, омекнели!

Потоња Талијански листови, допосе вијест да је влада наредила мобилизацију једнако корупса од 12,000. људи. Један одјел од 1,500. војника креће онијех дана у Суаким.

Француска адмирал Курбе, позвао је министру поморства савједују депешу:

Београд, 3. Фебруара.

Ноћу 31. Јануара 2000. Халепа ударише на наше позиције. — Непријатељ, снажно одбијен остао је 200 мртвих на бојишту. Међу погинулим нашао се лежиша једног јевропског официра и неколико младићана.

По казивању заробљенијех Халепа, изгубили су они од 25. Јануара преко 700. војника.

— Министарство рата примало је од генерала Вријет де м'Иал ову депешу: Хао, 4. Феб. Јуришисмо да се у подне на три тврђаве што брањашу Донг-Сонг и отесмо их.

Труне се подијелише јунаци и уредно. Ноћ је прекнула дади напад. Како свика војска ће напредовати пут Донг-Сонг и путем на Донг-Сонг.

— Донг-Сонг, 6. Феб. — Цијели Донг-Сонг је у нашим рукама. Наши су губитци са свим мали. Непријатељ се усумично на младићанској цести, не одстојимо више од два дана хода од Донг-Сонг, али морамо да се усталимо да војска отпочине и да сабавимо тајна.

Француски министар рата Левад поднио је комари протупредлог и закону о новачењу, који је министарско вијеће одобрило те га је на општу кезу прочитао. Војничка је служба по том предлогу ограничена на три године, али су момчад обавезана остати још четврту годину на расположењу. Министру рата припада право задржати и четврту годину у војничкој служби оне момке, који се нијесу тецајем трију година доста увијзбали. Будућ да прорачун недоушта, да кооз три године оставе под први годишњи контингент у служби, установљено је, колико момчад може бити на одусти. Но сви они остаће у расположењу, а министар има право позвати их када год устреба.

О окружници, коју је порта проти окупације некојих лука на црвеном мору управила на азети, просједује она као суверена власт проти свакој окупацији на црвеном мору и припојује, како је позвала талијанску владу, нека одазове своје чете и недра у будуће у суверена права султана.

У Њемачкој готово све новине ликују ради индуске погибије у Судану. — 7. Фебруара и. р. расправљало се у Рајхстага о накнадној кредити за њемачке агенте у западној Африци. Владани комесари подијелили су нишину гласну министра спољних послова, одишећи се на латану положај земљашта подвргнута њемачком покровитељству. У овој изјави казано је да ће познато њемачко сматрано бити као „дуће док један црвенички закон потврђен федералним савјетом и Рајхстагом не расположи другачије“.

На то је Вридпорт примјетио да се тражени кредит не може одобрити за „дуће“ земље.

У Њу Јорку збио се чудан догађај 22 ов м. Вођа ирске странке (називана „странка непобједна“, којим се приписује

даради дискретом и да је неким гласом скривши агентат у Лондону), тј. вођа, по имену О'Донован Ресе, ишао је шамборт стретом. Нека мла. л. згодна жена примачему се, те изваде на цена револвер онали на и. Ресе викне „убише ме“ те се стрепишта на калдрму. Жена испали и остала четир метка на лежећег Ресе а по томе продужи мирно своју шетњу, као да је све ништа и не тиче. Народ који се ту доси највише се мало збуни а катинем ухвати жену. Кад је доведше у полицију сержан је запита: „Помажете ли човјека ког сте гађали“ на то она хладнокрвно одговори: „да убјега сам О'Донован Ресе; — Како вам је име? — „Завем се Џесет Дудлеј, родом из Инглеске занатом болничарка“ Далје не хтјеше да говори ништа нита да каже рашта је гађала Ресе. — Ресе ће пребодети јер му је рана лака.

О ЊЕГОВАЊУ ЖДРЕБАДИ.

Ваљда ни једна домаћа животиња не захтјева у својим правим данима и годинама толико људске неге као коњ. Управо можемо рећи, да ваљачност коња највише од тога и зависи, какве је неге он у прво доба своје добио. На како је сад већ ту вријеме гдје највише ждријебади долази на свијет, мислимо да неће бити с горета да рекнемо штогод о томе како их треба неговати и то за вријеме док још сину дакле гдје ми је храна у главном мајчино млијско.

Оног часа, кад је жарријебе угледао свијета гледа оно одмах да се на ноге усправи, да дође до зимена. Међутим догоди се да једно или друго жарријебе не може да се усправи ним ако се усправи а оно не може на ногама да се држи па онда су многа жарријебади и неспретна те не могу да држе сину у уста и не умју да сину зато треба човјек увијек да је ту па да сваком таком жарријебету помогне. То не треба само зато да чинимо што би жарријебе може бити иначе гладовале већ и с тога, што је нужно да оно што прије носило оно прво млијско, које чистећи улазише на његов стомак и пријева. Ждријебе мора прије свега да се изнугра исцвати, а да то буде не смије му се никакво ово прво млијско одузети. Иначе лако може да буде да жарријебе услед затвора добије грчеве у стомаку, па онда услед мога и да пропадне.

Док жарријебе још сине више треба назити на мајку, него на самог њега. Како међутим мајку да негујемо и хранимо, зависи од тога каква је она на млијско. Ако нема одмах доста млијска знак је да је дучење у млимену поремећено; зато треба самим претима виме да изму, ујемо, а послјид често и ждријебетом сами да м'немо сине у уста. То улазише држећи на виме, па ће тако за кратко вријеме почети млијско да надолан. Има међутим кобила врло млијечна па се жарријебади пресину у услед тога изгубе вољу на сисање а могу и прола да добију. Такве кобиле треба слабо хранили а често ће бити нужно да снажне хране никако и не добију. Кобилама, које мало млијска имају треба увијек што снажније хране давати.

Најбоља је храна за кобило, којј доје, зоб, (овас) помијешана са исељеном овсеном сламом; за тим добро и здраво сисено и мекана слама; за појење је најбоља чиста бинарска вода. Кад јетанут наступи вријеме, да имамо свјеже ђетелине или друго какве зелене траве тада треба испочетка такав хране увијек по мање

давати, и те увијек помијешано са зобом или сламом. Врменом докмо све више зелене а мање суве није давати тако да једном са свом ову посљедњу изоставимо. Покарено, идесивно сисено као и сваку другу такву храну треба избјегавати, јер све то може од рђавих последица да буде и по кобиљу и на жарријебету. Исто тако свјежа латна ђетелина и друга зелена трава може да проузрокује, да се и кобила и жарријебе пободу.

У штали мора увијек бити доста суве сламе (стеле). По смије даље бити и ки сувише топло ни сувише хладно, јер иначе може лако жарријебе да се пободу.

Кад жарријебету буде већ 8 или 10 дана и ако је међутим вријеме лијело онда је врло важно и њега и кобила и прије и пошла подче да неустимо за неко вријеме на поље или ако има пашњака у близини и на пашу. Јакн вјетрови и влажно вријеме могу да проузрокују раино болести у жарријебета.

Прас 3—4 недеље не треба кобила да никакав рад употребљавати, јер за то је вријеме жарријебе још слабо па не може свагда мајку да прати, него би морало да остане код куће, а то никако најје добро. И кобила и жарријебе се кидију и туђују, док су растављени, а послјиде, да то вријеме издупа се много млијска у млимену а жарријебади онет изгладни па онда онако гладно, кад се дочена сисе може да се пресине, што често може да буде узрок да добије колику, прола или другу какву болест у стомаку. Пог вије 3—4 недеље можемо већ кобила да прежемо. Ако је најпаче вријеме онда може и жарријебе с виме ићи, ако не онда га морамо задржати у штали, али у том случају неопходно не смије кобила никакво више од 3—4 сата на пољу остати. Свакако не смије још ни сада врло тешке послове обављати. Послјиде 4—5 недеља, ако је кобила доста јака, можемо је са оваки рад употребљавати. Јако је, да кобила, која доји и жарријебе и ради, морамо дивнот боље хранили, него иначе.

Сваки овај, коме је до тога стало да му жарријебе напредује и да се развија као што треба, не ће се журити, да га што прије одбује. 10—12 недеља што обично бива да жарријебе сиса — мало је и тек ширед врло добре неге може у неколико да се неприхјети штета, која се не редовно настуна, кад жарријебе само одбијемо. 5 месеци најбоље је да жарријебе сисе, а нарочито не би требало оне кобиле, да дуже доје, које су оне су жарријебе.

Што је које жарријебе раније почело поред млијска и друге хране добијати, нарочито зоби, тим ће лакше моћи она да издржи првих дана, кад се одбује, без млијска. У осталом и нужно је б. л. код кобила, које су слабе и мршаве, не се немају доста млијска, које су онет суждијебне и које много раде, да жарријебе изред млијска и суве хране добија, јер што важе оно ове хране једе, тим се мање осврћу на сину; не тоже за мајком, јер проводи вријеме у јелу.

Прво што треба имати, кад хоћемо да одбијемо жарријебе, то је згодно мјесто гдје ћемо га одијелити. Ако има више жарријебади, онда је нужно засебна штала, која треба да је пространа и видна. Ако је само једно жарријебе, онда у обичној коњској штали треба мало мјеста за њега преградити. Доста је да та преграда буде 12 дугачка и 8 широка. Јасла треба да су тако удаљена да жарријебе може лаке из њих јести.

Кад дође дан да жарријебе одбијемо

знадох да је тај исти Херцег отишао на други свијет.

— То јест да је убијен мучни?

— Не, Бога ми, но погинуо у двобоју.

— Где, где ти сад те збрве... Однио ме ђаво, ако ја сад ништа разумијем!

— А ја разумијем дијено, ја као некадашњи погар. Дјетић је био син Херцегов. Херцег ће бити излао брат, који је напљедило све имање, сву „херцеговињу“, пошто би трено оца и сина....

— Биће тако, Бога ме!... Ја сам, дакле, мојом работом приутоговно пут тј. доди, а доди, за ударје, отровао ме, из руке своје јаранине....

— Ко зна! Можда тај човјек и неговла дубавица вијету до измењари некога трећег.... Ко зна ко се крије иза њих?...

— Може и то бити, среће ми! примјети Жан-Жеди. — Све је могуће.... треба ли томе доћи трага.

— Ствар је, збиља, могућа, — умисли се Филипатр, који је све дотле ћутао. — Мени се чини, чуда моја, да смо ми највише на љакан мајдан, на прави калифоријски мајдан....

— То ја знам одлично, — рећи ће Пилвадо. Златна је руда ту, само тај та заграба....

— А разита не?

— Е, воје иже, није се нама даво увлечати у отијени свијет, мађу те божњо....

— Нијесам.... као да их сад гледам....

— Која то бјезу?

— Овако; „Херцег С. од Т. В.“

— Херцег, о хо! Дакле догађај из отијеног свијета!... Биће хтјели „упокојити“ дијете, неког Херцего, да му очинство напљедне!....

— То се само каже.... А, припај, јеси ли ти „упокојено“ благање?

— Нијесам....

— Где, где!

— Ево што је било. Бјез убио човјека, пак понесох дијете да утоним, пак.... пак ме обузе некако сажаљење, као нека грижња савјести.... шта ти ја знам.... што ћеш де! није нико савршен. Те ти ја дијете и.... али о томе није сад говор, него да се поврнемо на ствар. Дакле, нотару, јеси ли ти одговорио та слова?

— Јесам, по приориталу....

— Каква је то животиња, тај приоритал?

То ти је књига која објашњује властоске грбове, имена, презимена, титуле, пријецке, надимке.... Да речемо то је као неки „Алманах“ у коме су адресе „отијеног“ свијета.

— Еде, нотару, ти си разумно шта знаше она слова? Титуле и остале пријецке, улазунио си по њима, а?

— Да, да. Слова знаше; Херцег Сигизмунд од Тур-Водје.... Сјутра дан до

гати. Уолтер је одрекао. Одрекао и друг пут, кад су му издати пријатељство своје у блазијој форми. Међу тим ово је министарство добро расположено било према Times-у. Своју независност је Уолтер ставио више своје користи. Ако није могао Уолтер добити изјаву из Јевропе редовним путем, он их је добијао преко контрабандиста много првије, него влада.

Али Уолтер имао је и нарочитог свог агента у Алжири; то је Гевриј Кребо Робинзон, праогац свију данашњих многобројних специјалних кореспондената у Јевропи. Америци и т. д. Било је и другије сметке. Тако 1810 године побуне се радница у штампарији, захтевајући већу плату. То је било у суботу. Надзорци се не уплаши, него сам лично уз неких неколико слугача са стране и докостане дјеце — ученика слески и надале у поштомском везице као да ништа није ни било.

1812 године Уолтер старији умре, а једини власник новина постаде Уолтер млади. Број претплатника страшно је растао. Већ рачуна штампаријске машине више су у стању биле задовољити тражињу. Уолтер је први употребио брзотискач који се покреће паром. 1814 године, 29. Новембра одштампан је први број новина титлом новине политичке. Та је машина направљена по цртежу немачког механика Кенга и могла је одштампати у 1 сахат 1.000 примјерака.

Енергични Уолтер не заустави се на томе. Кад је видно, да се прво издање распродало, и међу тим материјала има доста, он науми одштампати и друго издање. Кад је 1853 године каротата курир дошло из Париза текст београдској пошти је изговорио краљ Лудовик Филипа, било је тек 10 сати. Догодило се, да у то вријеме није било у редакцији ниједног сарадника, а у штампарији ниједног слугача. Чим Уолтер сам је пресеко бесједу и одказао је уз помоћ једног слугача, који му је случајно притекао. До два сахата је штампарија радила у велико, а на 2 уре по часе било је готово друго издање новина. У 3 сахата су већ продавали по улицама на велико незадовољство уредника осталих новина. 1840 године „Times“ је уз помоћ једног парског кореспондента узлего у траг једној великој лудости. Жртво које су морале бити неколико богатих бонитјера „Times“ је поменом називао лудост. Један од њих је подигао против новина парницу за дифамацију. Уолтер је потражио велике новце, само да докаже пред судом лудост. Инглески су банџери хтели вратити Уолтеру, него је потражио у парницу, али је он одрекао примити ту суму од 2.700 лира. Та су новци употребљени на оснивање стенографског имена новина „Times“ и на мраморне плоче са натписима, који сваком прилици, што се догодило, једна је од тих плоча метнута на лондонској берзи, а друга у уредништву новина.

Уолтер је умро 1847 год. ико деутат доње куће и доједник огромних добара. Сви је то све наследио. Умео је машини, те су могле штампати до 12.000 примјерака. Данаас рачуна у штампарији 10 машина, од којих свака може штампати у сахат 15.000 примјерака. Свака машина кошта око 3000 лира. „Times“ има сопствене своје телеграфне везице, које везу редакцију са Паризом и Бечом, и силне новце троше на редовне кореспонденте по цијелом свијету. Један број год листе сад, то је цијела књига, кад би се савила у мали формат и то на најчистијој дебелим харти. Дневни приход од свију примјерака, што се распродало за један дан, виши је од прихода других једних новина, које су највише распрострањене. Имаће преко 100.000 претплатника редовних.

Сарадници су били вазда луда специјалније изражавања уз то таклетни и јако енергични. Служби сад као главни орган трговца и велесредника, који не доуштају парламентарне представника демократије. Честе мијења своје политичке поворе и убеђења, руководећи се вазда трговачким и велесредничким интересима.

ПРИЛОЗИ ЗА ЗИДАЊЕ „ЗЕТСКОГА ДОМА“.
Скупљено у Пјешивцима (Дреновцима).

	фор.	в.в.
Живко Перуновић	4	—
Живко Башић	—	—
Нов Лука Башић	3	—
Петар Перуновић	3	—
Митар Лазаревић	6	—
Широ Гасовић	2	—
Јован Милошевић	2	—
Петко Милошевић	2	—
Блажо Бурић	2	—
Нико Перуновић	2	—
Груац Вуксановић	1	—
Јаков Богдановић	1	—
Митар Срдаковић	1	—
Бискуп Радоје	—	50
Петар Попковић	—	—
Тодор Перуновић	1	—

Уредник и издавач Ђорђе Попковић.

Јавна Пензионска	1	—
Марк Срдаковић	1	—
Иван Милутиновић	1	—
Иван Завичанин	1	—
Зико Јасичкић	1	—
Никола Секулић	1	—
Широ Јовановић	1	—
Косто Перуновић	1	—
Петро Милић	1	—
Павко Срдаковић	1	—
Никола Петровић	1	—
Мујо Пековић	1	—
Ђуро Перуновић	1	—
Милош Вековић	1	—
Милош Мишић	1	—
Спасоје Милић	1	—
Сава Завичанин	1	—
Тодор Јовановић	1	—
Радоје Петровић	1	—
Марко Завичанин	1	—
Митар Милошевић	1	—
Милан Спасојевић	1	—
Милош Костић	1	—
Милош Мишић	1	—
Стојан Јовановић	1	—

У све ф. 60 в. 50
Потова суму ф. 5212 в. 08
Свега до сад ф. 8272 в. 58

Цетиње, 2. Фебруара 1885.
Одбор за скупљање прилога:
М. Пазменац. Јово Ђепава.
В. Вулатић.

ОБЈАВА.

Број 36.
Министарство Финанције даваће се на лицитацију на идући Ђурђев-дан, то јест 23. Априла 1885.

Контрат ће се дати ономе, који се за најнижу цијену обавезује набављати се из иностранства и предавати је у државне магацине на Шлавицу, Ријеку и Вир. — Контрат ће се учинити за четир године. Влада тражиће од подузимача 600 наполеона кауције, било у новцу, картелама или у сигурном јемству.

Они, који би жељели лицитирати морају се на горе означени рок пријавити у канцеларији министарства Финанције, гдје ће се држати лицитација.

Цетиње, 22. Јануара 1885.
Канцеларија
Министарства Финанције.
(2—4)

Књижевни огласи.

Изашао је 4ти број „ЦРНОГОРКЕ“, у којем се налази ово:
1) Једној Црногорки. Пјесма Ф. Ј. Ковачевића.
2) Два егстрема. Приповетка М. Сераја. Прелод с талијанског. Писао Ф. Ј. Ковачевић.
3) Кад си била мртва. Пјесма Ј. Поповића-Липовца.
4) Социјал. Његов живот, карактер и наука. Писао Филип Ј. Ковачевић.
5) Сујета. (По Сумеропазу). Прелод Поетара.
6) Нечисто мјесто. Прича из малоруског живота. Прича Н. В. Гогоља. Писао Ј. Ђепава.
7) Књижевност. „Босански осамтлик“. Писао Ф. Ј. Ковачевић.
8) Биљешке. Од Ф. Ј. Ковачевића.
9) Разно.
10) Нове књиге и листови.
11) Кореспонденција.
„Црногорка“, лист за књижевност и науку, излази на Цетињу сваког четвртка на цијелом табалу.
Стаје за Црну Гору Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину:

На годињу 4 фор. — и вр.
На по годиње 2 — — —
На три мјесеца 1 — — —
За све остале земље:
На годињу 1 франка у злату
На по годиње 8 — — —
На три мјесеца 4 франка у злату.
Претплата на Црне Горе шаље се узправо „уредништву „Црногорке“ на Цетиње“.
Претплата на Аустро-Угарске (Босне и Херцеговине) шаље се шаље поштомском упутомом на г. Метра Рамадановића у Котор.
Претплата на Србије неке се шаље до књижари Влажевића у Београд.
Из свијех тих крајева ко које може слати претлату и узправо на уредништво „Црногорке“, али вазда само у плаћеном до Цетиња писму.
Нови претплатници могу још добити све 3 ројене „Црногорке“ од почетка нове године.

Цетиње, 2. Фебруара 1885.
Уредништво „Црногорке“.

Још о новој години изашао је на Цетињу из штампарије Читаонице Цетињске:

ОРЛИЊ
ЦРНОГОРСКИ ГОДИЊИЊАК СТАРИ И НОВИ
за просту годињу 1885.
Уредио
Ј. Сундечић.

Садржај му је ово: I. Предговор. — II. Календарски дио. — III. Шематизам Високогвјетовог Књижевског Дома и чинописиства црногорског. — IV. Забавни и научни дио: Дамовина, пјесма под. Цера Јована Сундечића. — Што су Славјани створили у тевају задњих десет година, од Ј. Сундечића. — Богу, пјесма С. С. Работе. — Рибари, пријелод с грчкога из Теокрита од В. Перића, глум. професора у Котору. — Примједба, од уредника.

Цијена је „Орлињу“ 1 кованца, а може се добити:
На Цетињу: у књижари Милоша Драгића.
На Ријени: код Јована Брадановића.
У Бару: код Васала Дабановића.
У Уцињу: код Степа Јовићевића.
У Подгорици: код Ђорђа Чакчића
У Никшићу: код Браће Шобанчића
На Андријевици: код Алексе Вукчићеве.
У Котору: у књижари Ши. Петровића.
Цетиње, 15. Јануара 1885.
Штампарија Читаонице Цетињске.
(3—3)

**ПОШТАРСКИ
ЗИМЊИ РАСПОРЕД**
поласка и доласка пошта.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Котор у недељу; предавање до 10 и по ура у јутро; у уторник: предавање до 10 и по ура у јутро; у четвртак: предавање до 10 и по ура у јутро.
Долзи на Котор, у уторник: раздавање у 1 уру по по дне; у сриједу: раздавање у 12 ура по дне; у четвртак: раздавање у 7 ура по по дне; у петак: раздавање у 6 ура по по дне, ако пароброд стигне на вријеме у Котор.
ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња са Котор у четвртак, у 6 ура у утро, предавање у сриједу до 6 ура по по дне.
Долзи на Котор у четвртак у 8 ура по дне, раздавање у петак у 8 ура пред подне.
ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињу у понедељник, сриједу и суботу, предавање до 11 и по ура у јутро.
Долзи с Ријеке, из Бара, с Данилоградца, из Никшића, из Подгорице и из Уциња у уторник, четвртак и недељу, раздавање у 10 ура у јутро, ако пошта стигне на вријеме.
ДЕЛИЖАНЦА полази за Ријеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Уцињу у суботу, предавање у петак до 4 уре по по дне.
Долзи у уторник, раздавање у 10 ура пред по дне.
Канцеларија је сваки дан отворена од 8 ура до 12 у јутро и од 4 до 6 по по дне Цетиње, 1. Јуна 1884.
Управитељство
Књ. црногорске поште.

Трговачке вијести.
Тријешће, 24. Јануара.
Бана Рио ф. 42 — до фор. 60 — Санто фор. 54 — до фор. 62 — Сејзон

фор. 90 — до фор. —, Портторино ф. — до фор. —, Мока фор. — до фор. —,
Цукар тучен ф. 18 до ф. 21 и — и.
Уље за јело фор. 42 — до фор. 44 — и, халматанско ф. 44 — до ф. —, талијанско олио ф. 73 — до 102 —,
Ориз талијански фор. 14 — до ф. 21 —,
Ориз италијански фор. — и до ф. — и.
Лазар ф. 86 — до ф. 86 — и.
Бакалар ф. 41 — до ф. 43 —,
Петролеј у барилама ф. 10,50 до фор. 11 —, у сандуцама фор. 12,50 до фор. —,
Масти свињска ф. 40 — до ф. — —, винска ф. 50 — до ф. — —,
Славина ф. 54 — до ф. 54 —,
Масло ф. 70 — до ф. 100 —,
Лој ф. 42 — до ф. — —,
Наранџе цуљенике ф. 4,50 до ф. — —,
Лимуни цуљеники ф. 3,50 до фор. 4,50.
Рожићи ф. 7,50 до ф. 8,50.
Мандоле ф. 76 — до ф. 84 —,
Грождје султ. фор. 22 — до фор. 36 —,
Смокове каламата ф. 18 — до фор. 19 —,
Грашак ф. — до ф. — —,
Пасуљ ф. — до ф. — —,
Ложа ф. 15 — до ф. 20 —,
Вуна босанска фор. — до фор. — —,
116 —
Вуна италијанска фор. 115 — до фор. 115 —,
115 —
Коже стројене фор. 140 — до фор. 190 —,
190 —
Коже воловске строје ф. 48 — до ф. 58 —,
Коже јагњаче ф. 100 ф. 70 — до ф. 80 —,
Коже козаје ф. 80 — до 145 —,
Лијес ф. — до ф. — —,
Сијене ф. 1,60 до — —,
Шљиве босанске ф. 17,50 до фор. — —,
15 —
Шљиве хрватске ф. 14,50 до фор. — —,
Ишеница ф. 8,75 до ф. 9 —,
Кукуруз влашки ф. 6 — до ф. 7 —,
Кукуруз банатски ф. 5,75 до ф. 9 —,
9 —
Кукуруз хрватски ф. 5,75 до фор. 6 —,
6 —
Раж ф. 7 — до ф. — —,
Зоб магареца ф. 7 — до ф. 8 —,
Зоб хрватски ф. 6 — до ф. 7 —,
Зоб арбанашки ф. 7 — до ф. 8 —,
Тријешћанска лурса
од дне 24. Јануара 1884.
Аустријски вал. рента ф. 83,40 до ф. 83,60.
Угарска вал. рента ф. 83,80 до фор. 94 —,
Иста у злату 4% ф. 97,75 до ф. 97,90.
Двоинце нар. банке ф. 870 — до ф. 870,25.
Двоинце кредит-банке ф. 30,50 до ф. 303,50.
Талијанска рента ф. 97 — до ф. 98 —,
Долар 10 лира стерлинга фор. 123,60 до 123,90.
Поласка ф. 9,74 1/2 до 9,76.
Ц. вр. пензија ф. 5,73 до ф. 5,75.
Државне марке ф. 60,25 до ф. 60,45.
Исте француске ф. 48,55 до ф. 48,80.
Талијанске лире ф. 48,55 до ф. 48,70.

ОГЛАСИ.

ЛИЈЕЧЕЊЕ РАДИКАЛНО
И БРЗО
свијех
БОЛЕСТИ нервозних,
СПИЛЕНТИЧНИХ И ТАЛИХ
по својој сопственој методи.
Награда се не трези напријед него кад болесник оздрави.
Др. проф. А. МАЛАСИНА
члан многих научних друштва
106, Faubourg, St. Antoine 106, Paris
ЛЕКОВИ СЕ ДАЈУ ПРЕКО ПИСМА.
(29—52)